

Utbildningsinspektion i Ankarets, Knippla och Rörö skolor

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6

Inledning

Verksamheten i Ankarets, Knippla och Rörö skolor har granskats och besökts den 15-17 april 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se (Tillsyn, Regelbunden tillsyn).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Ankarets, Knippla och Rörö skolor, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I skolorna intervjuades rektorerna samt representanter för elever, personal och föräldrar. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga undervisningsgrupper. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för bedömningen.

Rektorn och den vikarierande rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Ankarets skola	Antal elever
Förskoleklass	19
Grundskola	104
Knippla skola	Antal elever
Förskoleklass	5
Grundskola	18
Rörö skola	Antal elever
Förskoleklass	3
Grundskola	25

Källa: Uppgifter från skolorna

Rektorsområdet innefattar Ankarets, Knippla och Rörö skolor, men vid tiden för inspektionen var rektorn tjänstledig från den del av tjänsten som omfattar Knippla respektive Rörö skolor. För dessa två skolor ansvarade en vikarierande rektor. Samtliga skolor har elever i förskoleklass och årskurserna 1–6. Till Ankarets skola hör också den särskilda undervisningsgruppen Optimisten med sex elever. I Ankarets skola går också två integrerade elever som är inskrivna i den obligatoriska särskolan. Särskolan beskrivs och bedöms i en separat rapport.

Helhetsbedömning

Kunskapsresultaten är bristfälligt redovisade vid Ankarets, Knippla och Rörö skolor. De nationella ämnesproven visar att endast enstaka elever i Knippla och Rörö skolor inte uppnår kravnivån i samtliga delprov i svenska, matematik och engelska. I Ankarets skola är det en större andel elever som inte når kravnivån och resultaten i engelska är lägre än i svenska och matematik. Enligt statistik från skolan kan man emellertid se att resultaten inom respektive ämne varierar stort mellan de olika delproven. Resultaten i övriga ämnen redovisas inte i skolornas kvalitetsredovisningar. Rektorerna tar inte heller det övergripande ansvaret för att följa upp och utvärdera kunskapsresultaten. Lärarna i Rörö skola följer emellertid upp elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen. Resultaten förs dock inte vidare till rektorsnivån. Lärarna i Ankarets och Knippla skolor fokuserar på svenska, matematik och engelska i sin resultatuppföljning. Inspektörerna vill betona vikten av att undervisningsmål och metoder prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav i syfte att förbättra metoder och nå bättre resultat. Vid Ankarets och Knippla skolor har inspektörerna vidare sett att strävansmålen inte är synliga i utbildningen och att arbetssättet inte ger alla elever utmaningar i lärandet. Sammantaget kan en kvalitetskillnad märkas mellan Rörö skola å ena sidan och Ankarets och Knippla skolor å den andra, där Rörö skola utmärker sig med en större variation och individanpassning i undervisningen. Vid Rörö skola finns också en bredd i lärarnas utbildning som gör att ingen lärare ansvarar för ämnen som de inte har utbildning i, vilket är en viktig förutsättning för god kvalitet i undervisningen. Ankarets och Knippla

skolor saknar framför allt lärare med utbildning i naturorienterande ämnen. Det är av stor vikt att skolorna vid nyanställning av lärare försäkrar sig om att kompetensen i lärargruppen breddas. De lärare som idag finns på skolorna bör erbjudas kompetensutveckling för att kunna utföra sina uppgifter med god kvalitet. För elever med svårigheter i skolarbetet erbjuder de tre skolorna särskilt stöd. Stödbehovet utreds och för elever i behov av särskilt stöd upprättas åtgärdsprogram.

Skolorna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete och skolmiljön är trygg för eleverna. Personalen har gått en Friendsutbildning och skolorna har kamratstödjare. Intervjuade elever uttrycker samstämt att man trivs och att det känns lugnt och tryggt att gå till skolan. Rollspel och värderingsövningar är redskap som används i värdegrundsarbetet. Det är emellertid tydligt att skolorna fokuserar på mobbning i sitt värdegrundsarbete. Skolornas likabehandlingsplaner har inte heller en tydlig koppling till varje diskrimineringsgrund. Planerna tar inte sin utgångspunkt i specifika förhållanden och behov i skolorna utan är allmänt formulerade. Eleverna har inte deltagit i arbetet med att upprätta likabehandlingsplanerna och även i övrigt är elevernas möjligheter till delaktighet och inflytande i verksamheten begränsade.

Rektorsorganisationen var vid tidpunkten för inspektionen temporär. En rektor och en vikarierande rektor ansvarar för 50 procent vardera och det stod inte klart hur organisationsfrågan skulle lösas framöver. Ett splittrat rektorsområde med tre skolor på tre olika öar ställer stora krav både på rektorn och på personalen. Detta avspeglar sig i att de tre skolorna framstår som självstyrande enheter där rektorernas pedagogiska ledarskap inte utövas särskilt kraftfullt utan personalen uppfattar rektorerna som i huvudsak administrativa chefer. Att rektorerna inte tar det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av resultaten, kan vara en effekt av detta vilket i sin tur får effekter på utvecklingsarbetet och kvaliteten i skolorna.

Den särskilda undervisningsgruppen Optimisten som finns i Ankarets skola har sex elever i årskurserna 3–5. Varje elev har sin hemskola och elevansvaret ligger på rektorerna på hemskolorna. De lokaler som undervisningsgruppen använder ger goda förutsättningar för en individualiserad undervisning i teoretiska ämnen. För undervisning i estetiska och praktiska ämnen samverkar man med hemskolorna. Eleverna har i allmänhet inte anpassad studiegång utan ambitionen är att de ska få undervisning i alla ämnen. En utbildad lärare och tre elevassistenter arbetar i gruppen. Personalen uppger vid intervjun att man arbetar med ett inkluderande synsätt, men att den tid som eleverna stannar på Optimisten innan de går tillbaka till sina hemskolor varierar stort.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Knippla skola saknar ordningsregler (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).

4 (16)

- Eleverna vid Knippla skola får inte möjlighet att nå de mål de ska ha uppnått i kemi i slutet av det femte skolåret (4 kap. 3 a § skollagen, bilaga 3 till skollagen, 2 kap. 3 och 6 §§ grundskoleförordningen samt förordningen om kursplaner för grundskolan).
- Elevens val erbjuds inte vid skolorna (2 kap. 19 och 20 §§ grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningarna uppfyller inte kraven i bestämmelserna (3-4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Ankaret och Knippla skolor bör förbättra arbetet med strävansmålen så att dessa anger inriktningen för skolornas arbete.
- Organisation och arbetssätt i Ankarets och Knippla skolor bör förbättras för att ge utrymme för olika kunskapsformer.
- Ankaret och Knippla skolor bör utveckla arbetet med kunskapsuppföljning i samtliga ämnen.
- Arbetet med elevernas delaktighet i och inflytande över det egna lärandet bör förbättras.
- Skolorna bör förbättra arbetet med att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former.
- Anpassningen av undervisningen till varje elevs behov bör förbättras i Ankarets och Knippla skolor.
- Ankarets och Knippla skolor bör se över lärarnas utbildning och skolornas lärarkompetens i naturorienterande ämnen.
- Kompetensutvecklingsinsatserna bör ses över för att svara mot verksamhetens behov.
- Rektorerna bör ta ett större ansvar för verksamhetens utveckling.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. *Andel elever (i procent) vid Ankarets skola, som har nått kravnivån i samtliga delprov vid de nationella ämnesproven för årskurs 5 i ämnena svenska, engelska och matematik, läsåren 2006 och 2007.*

	Engelska		Matematik		Svenska	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ankarets skola	79	59	86	68	83	77

Källa: Kommunens statistik för åren 2006 och 2007

Kommentar:

Ankarets skola har 22 elever i årskurs 5. De kunskapsresultat som finns redovisade är resultat på nationella ämnesprov i svenska, engelska och matematik i årskurs 5. Resultaten är lägre år 2007 än år 2006 i alla tre ämnena. Anmärkningsvärt är dock den låga andel elever som nått kravnivån i engelska. Rörö och Knippla skolor har mycket få elever (fem respektive fyra elever i åk 5). Flertalet elever har nått kravnivån i samtliga delprov. På grund av det låga antalet elever redovisas inte resultaten i tabellform.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet. Utvecklingssamtalen genomförs med gott innehåll avseende elevernas övergripande kunskapsutveckling och sociala utveckling. Vid utvecklingssamtalen upprättas individuella utvecklingsplaner för alla elever. Inspektörerna vill dock betona vikten av att lärarna följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav. Inom området finns följande förbättringsbehov.

Uppföljning i alla ämnen

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

Lärarna på Ankaret och Knippla skolor fokuserar på svenska, matematik och engelska i sin resultatuppföljning. I övriga ämnen sker uppföljningen mer sporadiskt.

Inspektörerna bedömer att Ankaret och Knippla skolor bör utveckla arbetet med kunskapsuppföljning i alla ämnen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygsriterierna,

- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av god kvalitet. En allsidig bedömning görs av elevernas kunskaper i de ämnen som följs upp och nationella prov används för kunskapsbedömning. Skolorna är inte betygssättande så ingen bedömning görs i denna del.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet. Strävansmålen är inte synliga i utbildningen på Ankarets och Knippla skolor. På dessa skolor ger inte heller utbildningen den variation i lärandet som krävs för att olika kunskapsformer ska kunna ges utrymme. Vidare kan elevernas inflytande och ansvarstagande utvecklas liksom de demokratiska arbetsformerna på Ankaret och Knippla skolor. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov.

Utbildningens inriktning

Enligt läroplanen anger mål att sträva mot inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Enligt grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret.

Intervjuer och verksamhetsbesök ger bilden av att strävansmålen i Rörö skola anger inriktningen för utbildningen medan de i Ankarets och Knippla skolor är förhållandevis osynliga i utbildningen. Där betonas uppnåendemålen kraftigt.

Inspektörerna bedömer att Ankaret och Knippla skolor bör förbättra arbetet med strävansmålen så att dessa anger inriktningen för skolornas arbete.

Utrymme för olika kunskapsformer

Av läroplanen framgår att kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Skolans arbete måste inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet.

I Rörö skola kunde inspektörerna se ett varierat arbetssätt som ger gott utrymme för olika kunskapsformer med en helhet i lärandet. Det tematiska arbetssättet finns i alla tre skolorna men i Ankarets och Knippla skolor leder inte detta till att helheter skapas och att olika kunskapsformer kommer till uttryck. Dessa iakttagelser i verksamheten bekräftas av intervjuade elever.

Inspektörerna bedömer att organisation och arbetssätt i Ankarets och Knippla skolor bör förbättras för att ge utrymme för olika kunskapsformer.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Enligt skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

Elevernas inflytande över lärandet var begränsat i de tre skolorna. De exempel på elevers delaktighet och inflytande som inspektörerna såg under besöken i verksamheten var i realiteten exempel på lärarstyrning, där lärarna på förhand bestämt inne-

håll och arbetsformer. Eleverna hade endast möjlighet att inom snäva ramar bestämma i vilken ordning olika arbetsmoment skulle genomföras. Intervjuade elever uppger också att de kan välja vad de vill arbeta med om de först arbetat färdigt med de uppgifter som läraren anvisat.

Inspektörerna bedömer att arbetet med elevernas delaktighet i och inflytande över det egna lärandet bör förbättras.

Arbetssätt som utvecklar elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former

Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att varje elev har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle. Enligt grundskoleförordningen ska eleverna i varje klass eller undervisningsgrupp ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna.

På skolorna genomförs klassråd och elevråd, men mötena genomförs förhållandevis sällan. De exempel på frågor att behandla som intervjuade elever ger är uteslutande av praktisk natur och handlar sällan om skolgemensamma frågor. Denna uppfattning bekräftas av intervjuade lärare.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av god kvalitet trots att undervisningen i Ankarets och Knippla skolor inte anpassas till elevens behov och förutsättningar i tillräckligt hög utsträckning. Elever i behov av särskilt stöd får detta i god omfattning och åtgärdsprogram upprättas för alla elever i behov av särskilt stöd. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov.

Individanpassad undervisning

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Läraren ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

I Ankarets och Knippla skolor såg inspektörerna undervisning där alla elever gjorde samma saker och bristen på individualisering var tydlig. I Rörö skola var variationerna större och eleverna hade större möjligheter att utgå från egna behov och förutsättningar i sitt arbete. Vid samtal med eleverna förstärktes de intryck inspektörerna fått vid lektionsbesök i de tre skolorna.

Inspektörerna bedömer att anpassningen av undervisningen till varje elevs behov bör förbättras i Ankarets och Knippla skolor för att ge alla elever utmaningar i lärandet.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning är att området är av god kvalitet. Knippla skola saknar emellertid ordningsregler och de tre skolornas likabehandlingsplaner uppfyller inte kraven på en sådan plan. Likabehandlingsplanerna är inte heller upprättade i samverkan med eleverna. Skolorna utgör emellertid en trygg miljö för lä-

rande. Det bedrivs också ett aktivt värdegrundsarbete på alla tre skolorna. Inom bedömningsområdet finns följande brist.

Ordningsregler

Enligt grundskoleförordningen ansvarar rektorn för att det finns ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

Knippla skola har inga ordningsregler. Ankarets och Rörö skolor har ordningsregler där elever och föräldrar varit delaktiga vid utarbetandet.

Inspektörerna bedömer att Knippla skola måste upprätta ordningsregler enligt kraven i förordningen.

Likabehandling

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten. Se vidare i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS:2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

I de tre skolorna har man upprättat likabehandlingsplaner. Vidare finns en separat likabehandlingsplan för den särskilda undervisningsgruppen ”Optimisten”. Rektorområdet har samarbetat kring detta. Planerna bygger dock inte på en aktuell kartläggning av behoven i respektive skola och planerna behandlar inte heller alla diskrimineringsgrunderna. Elever och personal uppger att eleverna inte varit delaktiga i upprättandet av planerna.

Öckerö kommun har inte överlämnat åt rektorerna i kommunen att upprätta likabehandlingsplaner. Avsaknaden av likabehandlingsplaner eller brister i sådana bedöms därför inte i de enskilda skol- och verksamhetsrapporterna utan en samlad bedömning sker i den för kommunen övergripande rapporten.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet. Den garanterade undervisningstiden för naturorienterade ämnen på Knippla skola erbjuds inte – detta gäller i synnerhet ämnet kemi. Vidare anordnas inte elevens val enligt bestämmelserna på någon av skolorna. Inom bedömningsområdet finns följande brister.

Garanterad undervisningstid

Enligt skollagen omfattar det garanterade antalet undervisningstimmar 6 665 timmar i grundskolan. Av timplanen framgår utbildningens omfattning i timmar för ämnen, ämnesgrupper, språkval och elevens val. Det är den minsta undervisningstid som eleverna ska erbjudas. Enligt grundskoleförordningen finns en kursplan för varje ämne. I kursplanen anges bl.a. de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret.

I Knippla skola får eleverna inte tillräcklig tid i naturorienterade ämnen – främst kemi – för att ha möjlighet att nå de mål som de ska ha uppnått efter det femte skolåret. Skolan arbetar med temastudier, men undervisande lärare menar att kemi-

ämnet inte får tillräcklig undervisningstid för att målen i årskurs 5 ska kunna nås. Rektorn säger sig inte veta om eleverna får möjligheter att nå målen i naturorienterande ämnen. De intervjuade eleverna har inte heller klart för sig vilka ämnen som ingår i temastudierna, utan uppfattar ”tema” som ett ämne.

Inspektörerna bedömer att eleverna vid Knippla skola inte får möjlighet att nå de mål som de ska ha uppnått i kemi efter årskurs 5.

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska styrelsen erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som fastställts för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val.

Rektorerna uppger att elevens val inte anordnas i de tre skolorna.

Inspektörerna bedömer att elevens val inte erbjuds i enlighet med bestämmelserna.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet. Det saknas kompetens i naturorienterande ämnen i Ankarets och Knippla skolor vilket får effekter på kvaliteten i utbildningen. De lärare som undervisar i naturorienterande ämnen har inte heller erbjudits kompetensutveckling för att kunna utföra sina uppgifter. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov.

Personalens utbildning

Enligt skollagen är kommunen skyldig att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan ut-

bildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

Ankarets och Knippla skolor saknar framför allt kompetens i naturorienterande ämnen och lärare utan sådan utbildning ansvarar följaktligen för undervisningen i naturorienterande ämnen.

Inspektörerna bedömer att Ankarets och Knippla skolor bör se över lärarnas utbildning och skolornas lärarkompetens i naturorienterande ämnen.

Personalens kompetensutveckling

Enligt skollagen ska varje kommun se till att kompetensutveckling anordnas för den personal som har hand om utbildningen. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Kompetens i naturorienterande ämnen saknas i Ankarets och Knippla skolor. Lärarna har inte erbjudits kompetensutveckling för att kunna ansvara för denna undervisning.

Inspektörerna bedömer att kompetensutvecklingsinsatserna bör ses över för att svara mot verksamhetens behov vid Ankarets och Knippla skolor.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna,
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet. Rektorer tar inte det övergripande ansvaret för utvecklingsarbetet. De tar inte heller ansvar för att skolornas resultat följs upp och utvärderas. Rektorerens förtrogenhet med det dagliga arbetet är emellertid god. Beslut fattas enligt bestämmelserna och det finns goda rutiner för registerkontroll. Inom bedömningsområdet finns följande brist och för-

bättringsbehov.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Intervjuer med rektorerna och lärarna visar att det övergripande pedagogiska ansvaret i de flesta fall tas av lärarna. Att rektorsområdet innefattar tre skolor har i stora delar gjort skolorna självstyrande och rektorsfunktionen uppfattas av lärarna framför allt som administrativ.

Inspektörerna bedömer att rektorerna bör ta ett större ansvar för verksamhetens utveckling.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen.

Rektorerna gör ingen samlad bedömning av resultaten vid skolorna. Lärarna gör viss resultatuppföljning men dessa samlas inte till en gemensam bild av skolan.

Inspektörerna bedömer att rektorerna inte tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i samtliga ämnen i årskurs 5.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet. Kvalitetsredovisningarna uppfyller inte kraven i bestämmelserna. Lärarna bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete men resultaten samlas inte till en gemensam bild av skolan. Inom bedömningsområdet finns följande brist.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska arbetet med kvalitetsredovisning främja skolornas kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska kvalitetsredovisningen innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. I kvalitetsredovisningen ska uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas. Enligt förordningen om kvalitetsredovisningen ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) för kvalitetsredovisning inom skolväsendet.

Skolornas kvalitetsredovisningar har upprättats av rektorerna utifrån det material som kommit in från lärarna. En ny modell provas men kvalitetsredovisningarna uppfyller inte kraven i förordningen. Ett antal rubriker finns, men innehållet är tunt och analyser saknas. De kunskapsresultat som finns redovisade är enbart resultaten på nationella prov i årskurs 5. Likabehandlingsplanen utvärderas inte. Lärarna känner inte igen innehållet i kvalitetsredovisningarna och har inte medverkat vid utarbetandet, vilket betyder att kvalitetsredovisningarna inte kan vara de levande dokument i kvalitetsarbetet som förordningen talar om. Elever har inte medverkat och elevernas vårdnadshavare har inte heller givits möjlighet att delta i arbetet.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningarna inte uppfyller de krav som ställs i förordningen.

Datum

Ort

2008-11-05

Göteborg

Barbro Nässén

Roland Fallström